

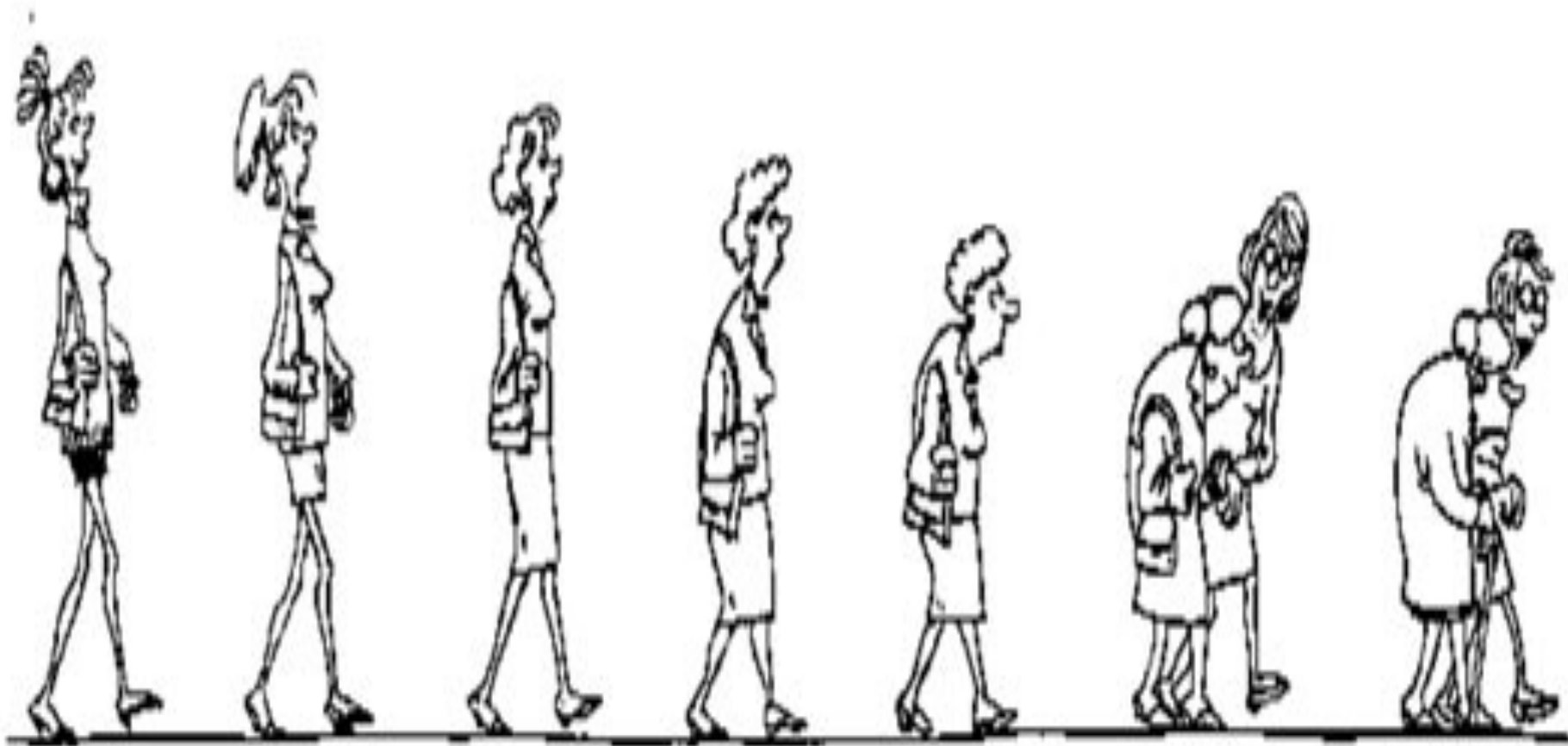

Aktywność fizyczna dla seniora

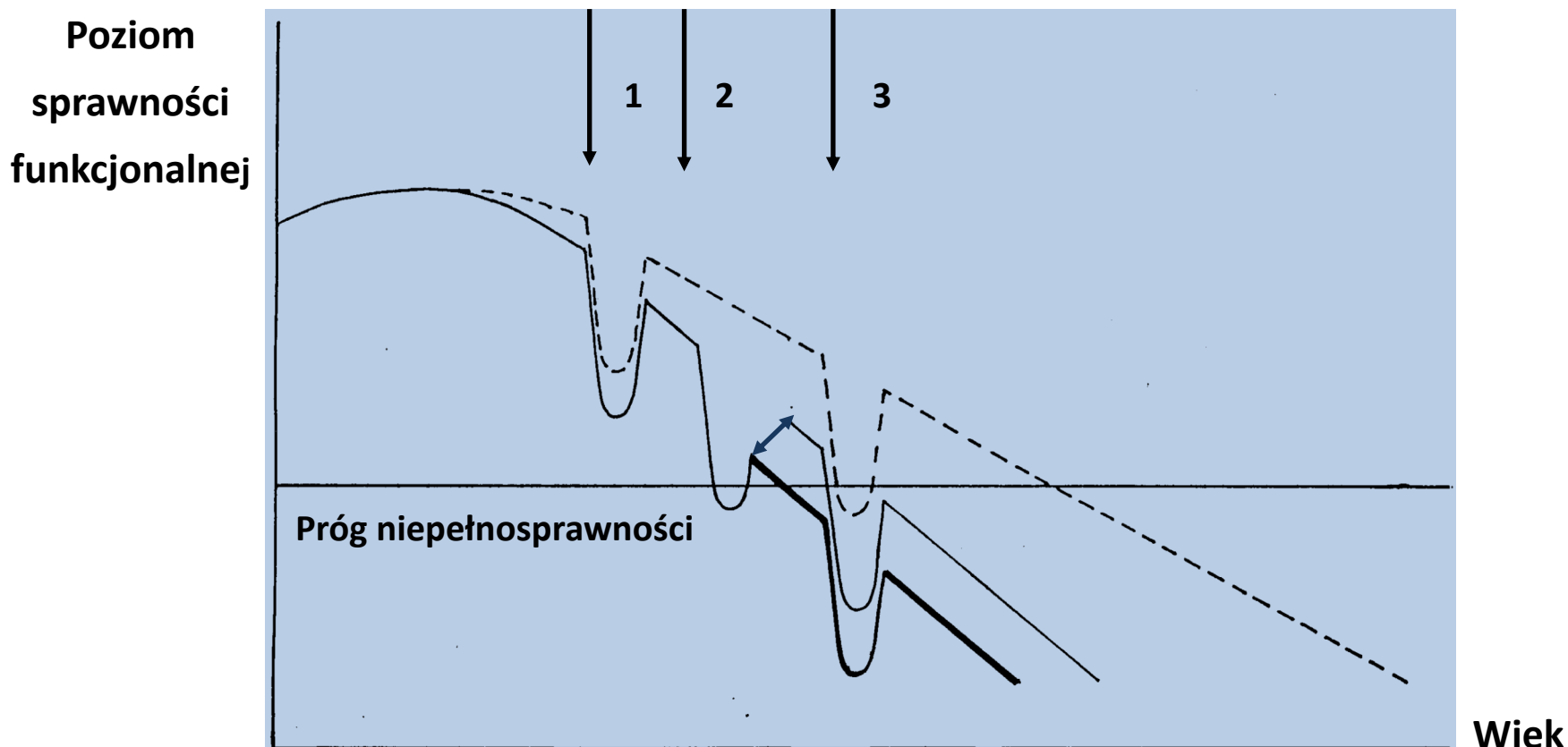
Irena Młynarczyk
Pracownia Rehabilitacji
Śląskie Centrum Chorób Serca, Zabrze

Życie byłoby nieskończenie szczęśliwsze, gdybyśmy mogli rozpocząć je w wieku lat osiemdziesięciu i stopniowo zbliżać się do osiemnastu

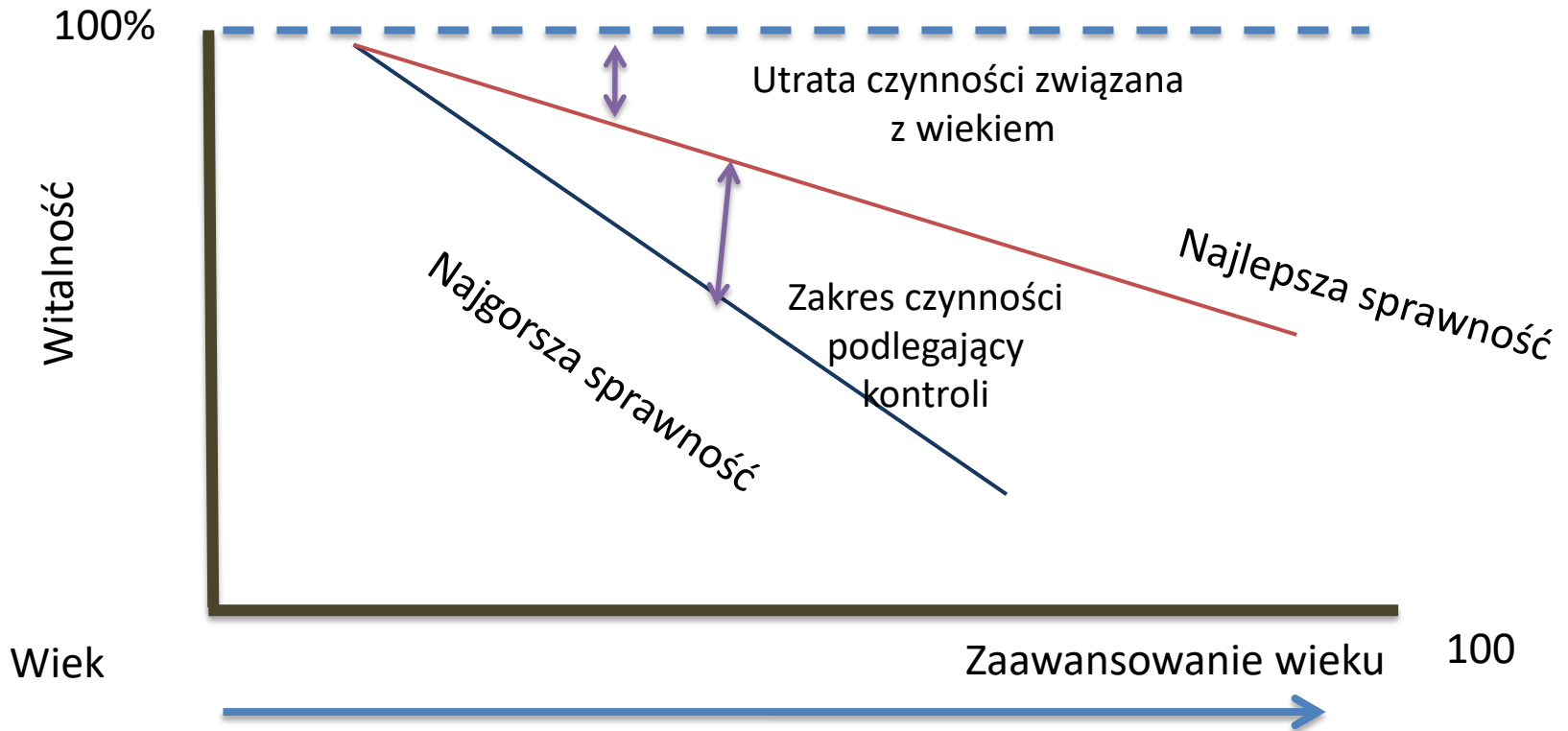
Mark Twain

Zmiany poziomu sprawności funkcjonalnej w przebiegu życia osobniczego

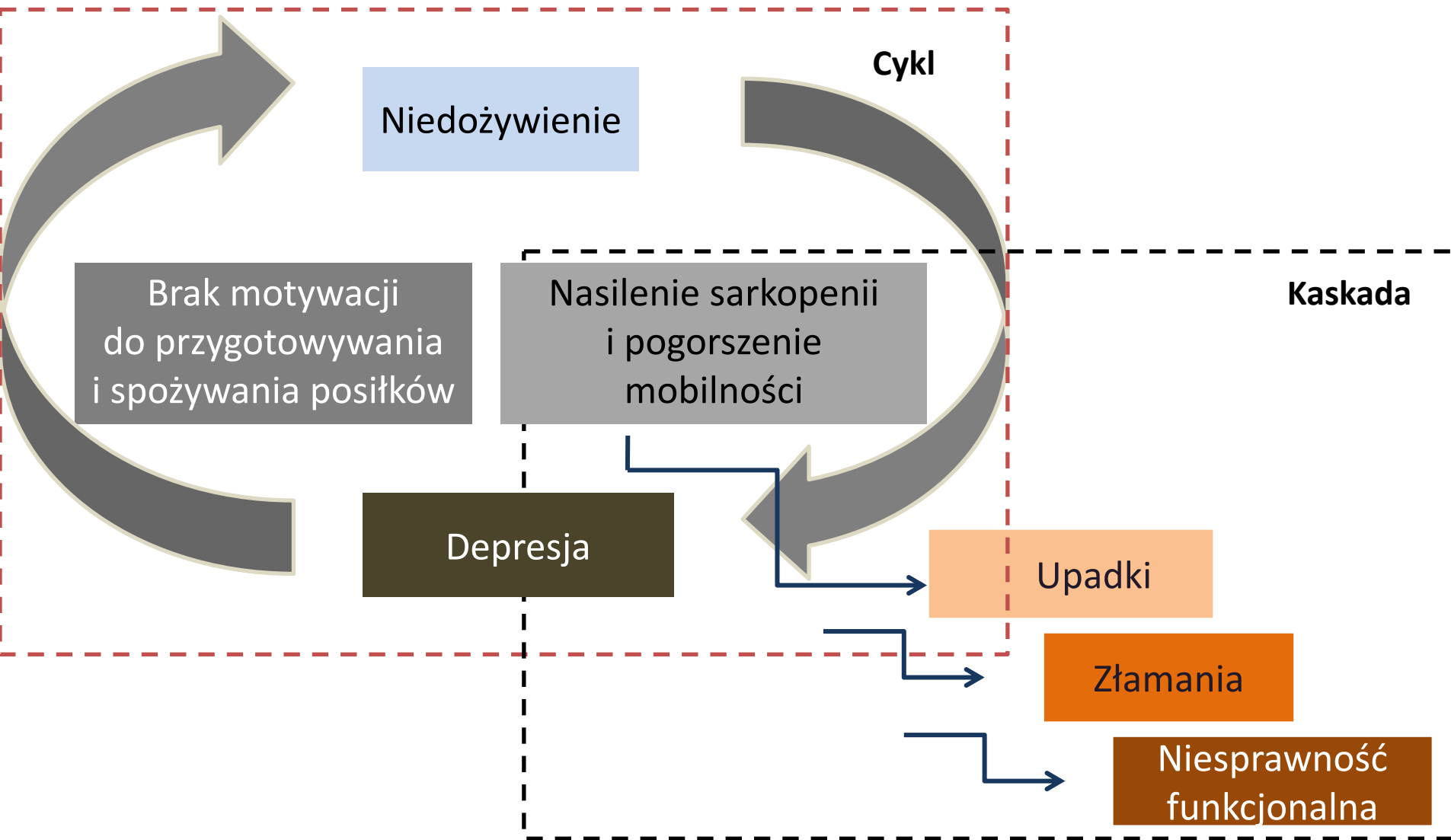
Wpływ starzenia się na funkcję narządów

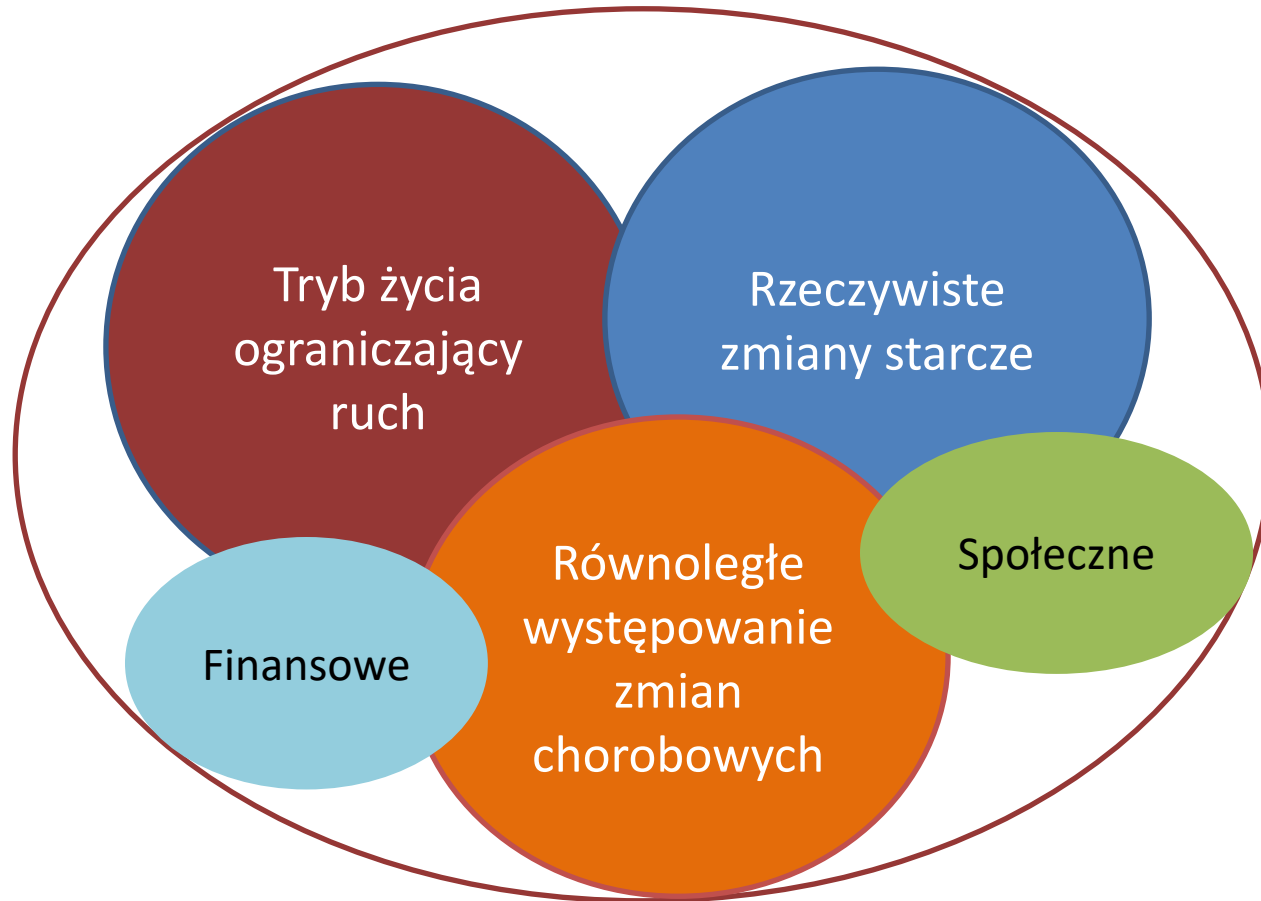
Wpływ unieruchomienia na niektóre układy

Układy	Skutki
sercowo-naczyniowy	↓ pojemność minutowa i wyrzutowa serca, hypotonia ortostatyczna
oddechowy	↓ wentylacji, utlenowania ↑ ryzyko niedodmy
mięśniowy	↓ siły mięśniowej i masy mięśni
kostny	↑ utrata masy kostnej, ↓ gęstość masy kostnej
pokarmowy	niedożywienie, anoreksja, zaparcia
moczowo-płciowy	nietrzymanie moczu
skóra	zmiany troficzne, odleżyny
psychika	izolacja środowiskowa, lęk, depresja, dezorientacja

Cykl i kaskada geriatryczna

Powody niskiej aktywności w podeszłym wieku

Mity o aktywności osób starszych

Nie należy ćwiczyć,
ale oszczędzać siły
i odpoczywać

Aktywni są bardziej
narażeni na upadki
i urazy

Brak
zasadności by
być aktywnym

Za późno na
rozpoczęcie
ćwiczeń

Niepełnosprawność
nie pozwala być
aktywnym

Korzyści z aktywności fizycznej seniorów

poprawa ogólnego samopoczucia

(lepsza jakość snu, poprawa nastroju, mniejsza skłonność do depresji)

zwiększa niezależność

(zaradność, samodzielność, pewność siebie)

zmniejsza ryzyko zachorowania

(np. na cukrzycę, nadciśnienie tętnicze, chorobę wieńcową)

zapobiega miażdżycy, osteoporozie

pomaga w kontroli otyłości

sprzyja utrzymaniu aktywnej roli w społeczeństwie

Jak dużo ćwiczyć ?, co robić ?

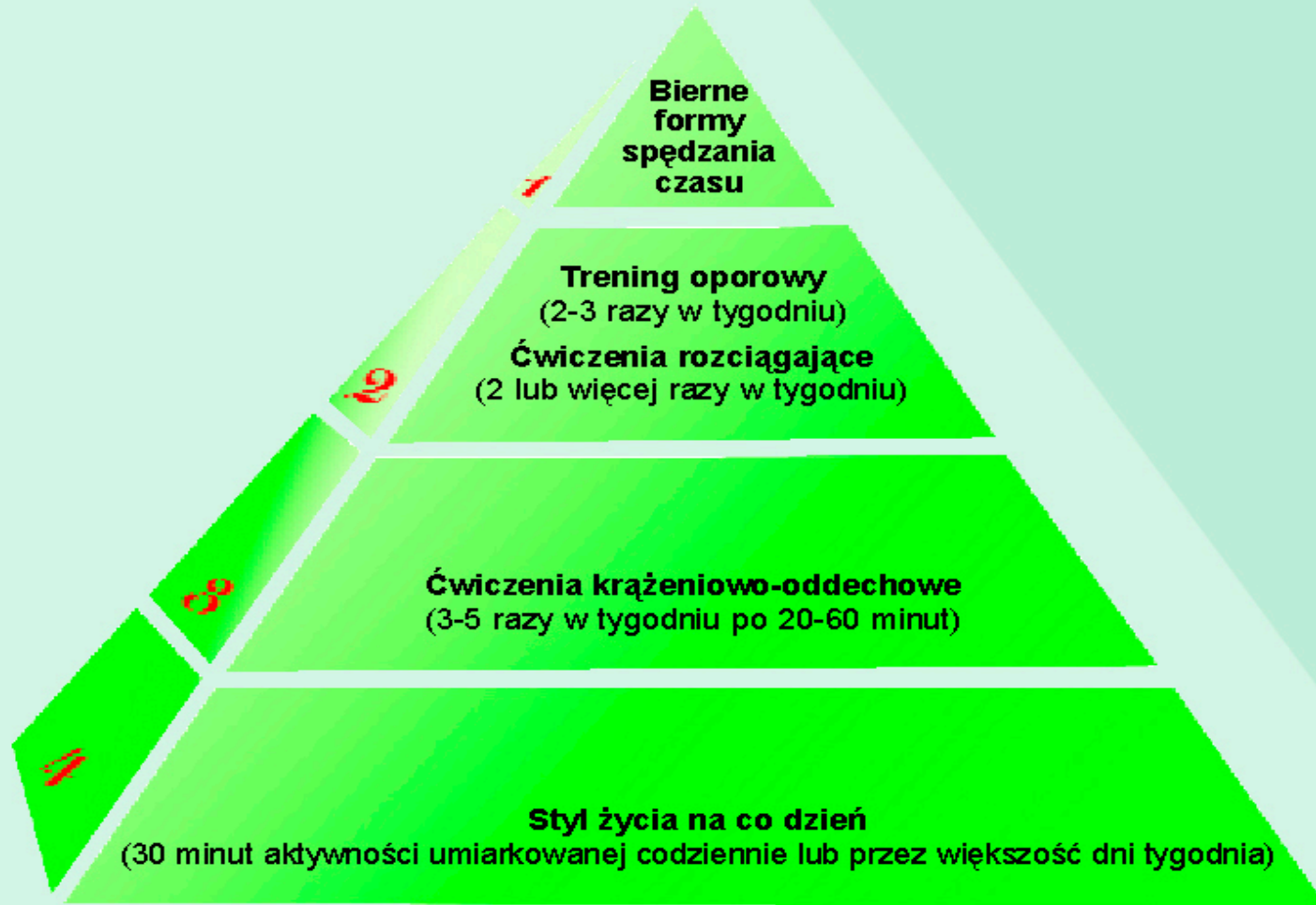

Trochę to lepiej niż nic.
Więcej to lepiej niż trochę.
Za dużo jest trudno osiągnąć.

Stephen Bell

Natura nasza jest w ruchu

Klasyfikacja intensywności wysiłku (obciążenia) w trakcie aktywności fizycznej

Obciążenie *	RPE	Obciążenie (METs) u dorosłych (wiek w latach)			
		20-39	40-64	65-79	80+
bardzo lekkie	< 9	< 3,0	< 2,5	< 2,0	< 1,25
lekkie	9-10	3,0 - 4,7	2,5 - 4,4	2,0 - 3,5	1,26 - 2,2
umiarkowane	11-12	4,8 - 7,1	4,5 - 5,9	3,6 - 4,7	2,3 - 2,95
ciężkie	13-16	7,2 - 10,1	6,0 - 8,4	4,8 - 6,7	3,0 - 4,25
bardzo ciężkie	>16	> 10,2	> 8,5	> 6,8	> 4,5
maksymalne	20	12	10	8	5

* regułą jest stopniowe zwiększanie obciążenia po uzyskaniu adaptacji do wcześniej stosowanego wysiłku

Zalecenia dla osób starszych

Każda osoba starsza powinna regularnie angażować się w przynajmniej jedną z wymienionych opcji, by osiągnąć zalecany poziom aktywności w ciągu tygodnia

- ✓ 2 h 30 min (150 min) aktywności o umiarkowanej intensywności (szybki marsz)/ na tydzień, uzupełniony ćwiczeniami wzmacniającymi główne grupy mięśniowe (kcd, biodra, tułów, kkg, ramiona dwa lub więcej dni w tygodniu.
- ✓ 1h 15 min (75 min) znaczna aktywność aerobowa (trucht, bieg) na tydzień, ćwiczenia wzmacniające główne grupy mięśniowe dwa lub więcej dni w tygodniu
- ✓ połączenie umiarkowanej i znacznej intensywności plus ćwiczenia wzmacniające

Zalecenia ACSM/AHA dla wysiłku fizycznego u osób starszych

Rodzaj ćwiczeń	Czas trwania	Intensywność (skala Borga 0-10)
wytrzymałościowe umiarkowane intensywne	30-60 min/dz 150-300 min/tyg 20-30 min/dz 75-150 min/tydz	5-6 7-8
oporowe	2x/tydz	5-6 lub 7-8
wzmacniające dużych grup mm	8-10 ćw., 10-12 powt.	5-6
równoważne i poprawiające gibkość (dla osób z problemami w poruszaniu się i upadającymi)	do momentu opanowania elementów ruchu przydatnych przy utracie równowagi	minimalna stosowna do możliwości i preferencji chorego pomagająca uniknąć siedzący tryb życia

Borg (RPE 20/10)

Intensywność wysiłku

skala subiektywnego poziomu zmęczenia

6	0,5	niezwykle lekki
7		
8		bardzo lekki
9	1	
10		dość lekki
11	2	
12	3	dość ciężki
13	4	
14		ciężki
15	5	
16	6	bardzo ciężki
17	7	
18	8	niezwykle ciężki
19	9	
20	10	maksymalny

Lekki
(śpiew)

Umiarkowany
(rozmowa)

Duży
(ciężki oddech)

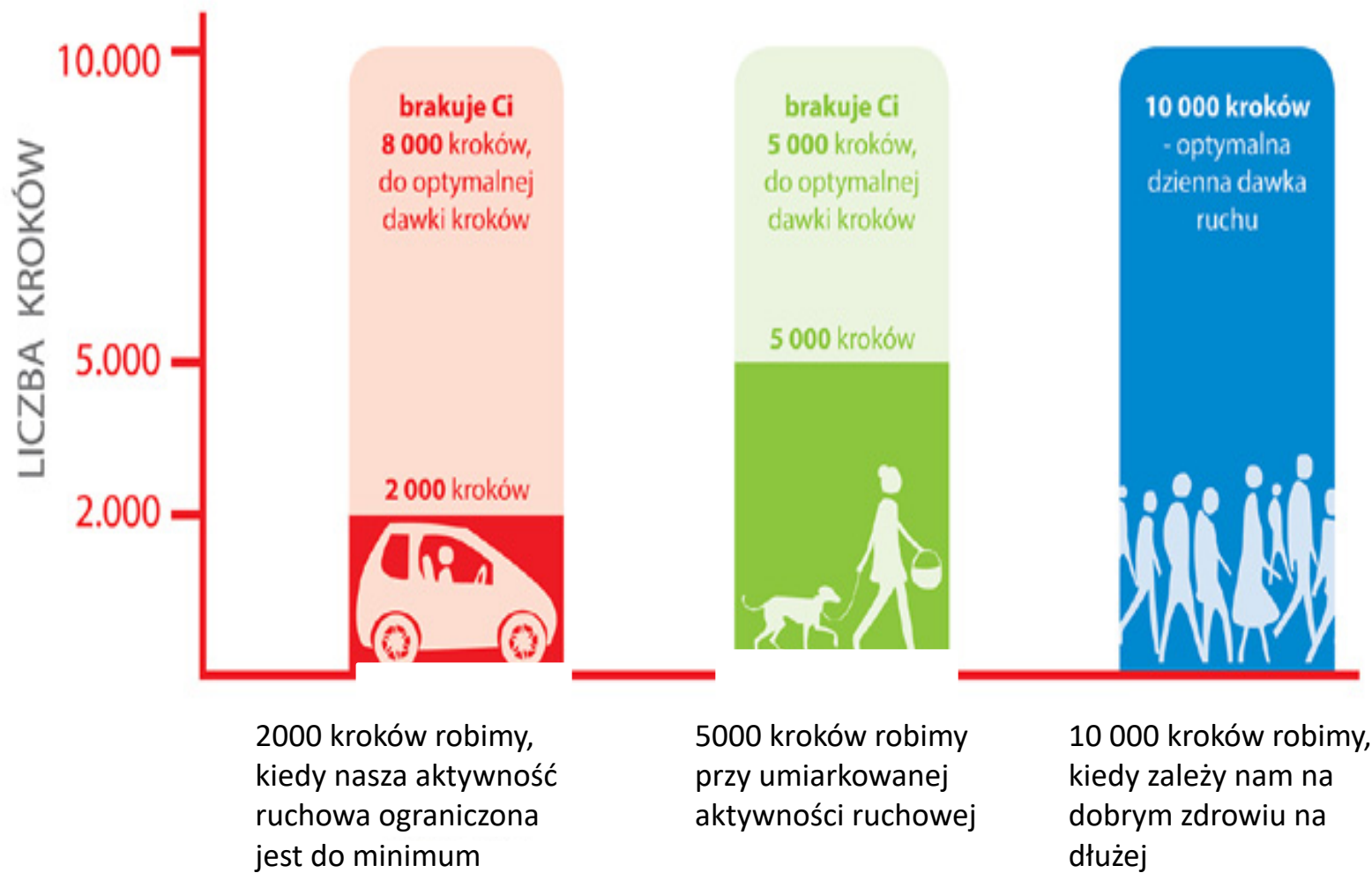
czas do 30 min/dz

obciążenie 30-50% max

tempo umiarkowane

mała ilość powtórzeń

Testy do oceny sprawności funkcjonalnej stosowane w geriatrici

SPICES	sen, problem z jedzeniem lub karmieniem, nietrzymanie moczu, splatanie, upadki, odleżyny skóry	Fulmer 1991 Wallace 1998
Hospital Admission Risk Profile- HARP	ADL, IADL	Sager 1996
Lawton Instrumental Activities Daily Living Scale	aktywność codzienna, zażywanie leków, sprzątanie, pranie, przygotowywanie posiłków korzystanie ze środków transportu, zarządzanie finansami, użycie telefonu	Lawton 1969
Functional Independence Measure FIM	samoobsługa, lokomocja, komunikacja, umiejętność rozwiązywania problemów, kontrola zwieraczy, świadomość społeczna	Kidd 1995 Keith 1987
Timed UP and Go Test, Tinetti, Berg, Repty, Fullerton	mobilność, równowaga, chód, przemieszczanie się	Podsiadlo 1991
2 min Walk Test, 6 MWT	spontaniczna tolerancja wysiłku, wydolność fizyczna	Brooks 2001
Test Lovetta	siła mięśniowa	

Reguły programów aktywizujących osoby starsze wg WHO

- Ćwiczenia łatwe lub o umiarkowanym stopniu trudności
- Różne formy ćwiczeń (np. aerobowe, rozciągające, relaksacyjne)
- Treningi mięśni, ćwiczenia wytrzymałościowe, równowagi
- Sprawiające radość i odprężenie
- Indywidualne i grupowe
- Regularne, codzienne

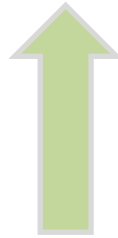
Zmniejsz ilość ćwiczeń lub powtórzeń jeżeli:

- odczuwane jest zmęczenie dłużej niż 2 godziny po ćwiczeniach
- puls nie wraca do wartości spoczynkowej w ciągu 10min
- dzień jest szczególnie gorący lub zimny
- rozpoczynasz ćwiczenia po przerwie spowodowanej np. chorobą

Nie zaleca się

- ćwiczyć skoków, podskoków, robić nagłych przejść z ćwiczeń statycznych do dynamicznych;
- ćwiczyć głębokich skłonów czy skrętów tułowia, przysiadów; należy ograniczać liczbę wykonywanych ćwiczeń w leżeniu przodem oraz klęku;
- korzystać z ciężkich przyborów czy przyrządów gimnastycznych;
- traktować ćwiczeń jako rywalizacji czy konfrontacji (może to zwiększyć emocjonalne pobudzenie związane z uczestnictwem w grze czy zabawie);
- brać udziału w dynamicznych grach zespołowych, zwłaszcza kontaktowych.

Korzystne efekty treningu fizycznego

poprawa wydolności fizycznej i oddechowej

zmniejszenie aktywności układu współczulnego

zwiększenie aktywności układu przywspółczulnego

poprawa funkcji śródbłonna

modulacja procesu zapalnego

poprawa krążenia obwodowego i funkcji mięśni szkieletowych

zmniejszenie hospitalizacji i redukcja śmiertelności

poprawa jakości życia

Fakty o aktywności seniorów

Ćwiczenia i treningi siłowe pozwalają wyglądać lepiej, czuć się młodziej i dłużej być sprawnym. Regularna aktywność fizyczna zmniejsza m.in. ryzyko choroby Alzheimera, demencji, chorób serca, cukrzycy, raka jelita grubego, otyłości, pomaga regulować ciśnienie krwi.

Badania wskazują, że siedzący tryb życia jest niezdrowy także dla osób starszych. Beczynność powoduje często u seniorów utratę samodzielności, częstszą hospitalizację i liczbę przyjmowanych leków.

Na bycie aktywnym rzadko bywa za późno. Można zaczynać od lekkich, krótkich spacerów i łagodnych ćwiczeń.

Regularne ćwiczenia wpływają na siłę i wytrzymałość, zapobiegają utracie masy kostnej, poprawiają równowagę istotnie zmniejszając ryzyko upadku i urazów.

W pozycji siedzącej można również wykonywać ćwiczenia zwiększające zakres ruchu i poprawiające napięcie mięśni

Ruch jest w stanie zastąpić prawie każdy lek, ale wszystkie leki razem wzięte nie zastąpią ruchu.

Wojciech Oczk

Dziękuję za uwagę

Dziękuję za uwagę